

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

A.3.2.

Avizat,
Manager de proiect,
Aurelian A. Bondrea

IULIE 2020

**Studiu impact Bune Practici în dezvoltare profesională pentru asigurarea
calității educației incluzive în școli defavorizate**

Întocmit,
Expert dezvoltare profesională,
Edith Mihaela Dobrescu

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Studiu impact Bune Practici în dezvoltare profesională pentru asigurarea calității educației incluzive în școli defavorizate

În întreaga lume, se acordă din ce în ce mai multă atenție atragerii, păstrării, perfecționării și motivării în sistemul educațional a cadrelor didactice. S-a constatat că rezultatele școlare ale elevilor sunt corelate cu dezvoltarea economică și socială (Hanushek și Woessmann, 2007; Pritchett și Viarengo, 2009; Campante și Glaeser, 2009), iar cadrele didactice joacă un rol cheie în acest sens. Studii recente au arătat că nivelul de competență al cadrelor didactice este principalul indicator educațional pentru prognoza rezultatelor școlare ale elevilor, precum și că mai mulți ani consecutivi petrecuți cu un profesor excepțional pot compensa deficitele de învățare ale elevilor (Hanushek și Rivkin, 2010; Rivkin, Hanushek și Kain, 2005; Nye, Konstantopoulos și Hedges, 2004; Rockoff, 2004; Park și Hannum, 2001; Sanders și Rivers, 1996).

Formarea competențelor de care cadrele didactice au nevoie pentru a avea succes la clasă este o condiție esențială pentru asigurarea calității în educație. Pentru a avea succes, cadrele didactice trebuie să dețină cunoștințe de specialitate și de pedagogie, competențe de management al clasei și foarte multă experiență de predare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Experiența practică prin includerea unor bune practici este un factor important pentru determinarea calității procesului instructiv-educativ. Cu cât cadrele didactice își testează mai mult teoriile pedagogice, cunoștințele de specialitate și competențele de management al clasei, cu atât vor fi cadrele didactice mai bine pregătite pentru exercitarea profesiei.

De asemenea, calitatea conducătorilor de unități școlare este un predictor important al rezultatelor școlare ale elevilor. Directorii competenți pot juca rolul de lideri în actul didactic, oferind direcție și sprijin pentru îmbunătățirea procesului instructiv-educativ la nivel de școală. În plus, directorii pot contribui prin aplicarea bunelor practici la atragerea și păstrarea în sistem a unor cadre didactice competente

Sensul larg al incluziunii este că educația pentru toți, inclusiv pentru cei cu dizabilități, trebuie să fie responsabilitatea miniștrilor educației sau omologilor lor, cu reguli și proceduri comune. În cadrul acestui model, educația poate avea loc într-o serie de locuri – precum școli și centre speciale, clase speciale în școli integrate sau clase normale în școli normale – urmând principiul «mediului celui mai puțin restrictiv».

Această interpretare presupune că toți copiii pot fi educați și că indiferent de locație sau adaptările necesare, toți elevii trebuie să aibă acces la o programă care să fie relevantă și care să producă rezultate care au sens.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Un sens mai strict al incluziunii este acela că toți copiii cu dizabilități trebuie educați în clase normale cu copii de aceeași vârstă. Această abordare pune accentul pe nevoia ca întregul sistem școlar să se schimbe. Educația incluzivă presupune identificarea și înlăturarea barierelor și furnizarea unei plasări rezonabile, permițând fiecărui elev să participe și să reușească în medii normale.

Factorii de decizie politică trebuie să demonstreze din ce în ce mai mult cum politicile și practicile duc la o incluziune mai bună a copiilor cu dizabilități și la rezultate educaționale mai bune. Există abordări diferite în lume față de furnizarea educației pentru persoanele cu dizabilități. Modelele adoptate includ școli și instituții speciale, școli integrate și școli incluzive. În țările europene, 2,3% dintre elevii cu școlarizare obligatorie sunt educați într-un mediu segregat – fie într-o școală specială, fie într-o clasă separată într-o școală normală.

Incluziunea copiilor cu dizabilități în școli normale – școli incluzive – este în general considerată de dorit pentru egalitate și drepturile omului. Organizația Culturală, Științifică și Educațională a Națiunilor Unite (UNESCO) a propus următoarele motive pentru elaborarea unui sistem de educație mai incluziv :

- **Educațional.** Cerința pentru școli incluzive care să educe toți copiii la un loc înseamnă că școlile trebuie să elaboreze metode de predare care să răspundă diferențelor individuale, pentru ca toți copiii să poată beneficia.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

- Social. Școlile incluzive pot schimba atitudinile față de cei care sunt diferiți educând toți copiii la un loc. Aceasta va ajuta la crearea unei societăți drepte fără discriminare.
- Economic. Înființarea și întreținerea școlilor care să educe toți copiii la un loc poate fi mai puțin costisitoare decât înființarea unui sistem complex de diferite tipuri de școli specializate pentru diferite grupuri de copii.

Educația incluzivă caută să permită școlilor să servească toți copiii din comunitățile lor. Cu toate acestea, în realitate, este greu să se asigure incluziunea deplină a tuturor copiilor cu dizabilități, deși acesta este scopul final.

Țările diferă mult în ceea ce privește numărul de copii cu dizabilități care beneficiază de educație fie în medii normale, fie în medii segregate și nici o țară nu are un sistem pe deplin incluziv.

În majoritatea țărilor eforturile timpurii de a oferi o educație sau instruire s-au făcut în general prin intermediul unor școli speciale separate, specializate de obicei pe anumite deteriorări, cum ar fi de exemplu, școlile pentru nevăzători. Aceste instituții erau suficiente doar pentru o mică proporție dintre cei cu nevoi și nu erau eficiente din punct de vedere al costurilor: de obicei în zone urbane, aveau tendința de a izola indivizii de familiile și comunitățile lor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Situația a început să se schimbe numai când legislația a început să ceară includerea copiilor cu dizabilități în sistemele educaționale. Asigurarea unei educații de bună calitate într-un mediu incluziv pentru copiii cu dizabilități ar trebui să fie o prioritate în toate țările.

Convenția pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CRPD) a Națiunilor Unite recunoaște dreptul tuturor copiilor cu dizabilități de a fi incluși în sistemele generale de educație cât și pe cel de a primi suportul individual de care au nevoie. Schimbările sistemelor pentru înlăturarea barierelor și furnizarea unor facilități rezonabile și a unor servicii de suport sunt necesare pentru a asigura neexcluderea copiilor cu dizabilități de la șansele unei educații normale.

Includerea copiilor și adulților cu dizabilități în educație este importantă din patru motive principale:

- Educația contribuie la formarea de capital uman și este astfel un factor cheie determinant al bunăstării personale.
- Excluderea copiilor cu dizabilități de la șansele de educație și angajare are costuri sociale și economice ridicate.
- Țările nu pot realiza «Educație pentru toți» sau «Obiectivul de Dezvoltare al Mileniului» de a avea educație primară, fără a asigura accesul la educație copiilor cu dizabilități.
- Țările semnatare CRPD nu își pot îndeplini responsabilitățile din cadrul Articolului 24

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Pentru copiii cu dizabilități, ca și pentru toți copiii, educația este vitală în sine, dar și ca instrument pentru participarea la ocuparea forței de muncă și alte zonele activității sociale.

În unele culturi, mersul la școală este parte a procesului prin care devii o persoană completă.

Relațiile sociale pot schimba statutul persoanelor cu dizabilități în societate și le pot afirma drepturile. Pentru copiii care nu au dizabilități, contactul cu copii cu o dizabilitate într-un mediu incluziv poate, pe termen lung, spori familiaritatea și reduce prejudecata. Educația incluzivă este astfel importantă pentru promovarea societăților incluzive și echitabile.

Asigurarea incluziunii copiilor cu dizabilități în sistemul educațional necesită atât schimbări la nivel de sistem cât și la nivel școlar. Ca și în cazul altor schimbări complexe este nevoie de viziune, aptitudini, stimulente, resurse și un plan de acțiune.

Unul dintre cele mai importante elemente într-un sistem educațional incluziv este conceptul de leadership puternic și continuu la nivel național și școlar – ceea ce nu presupune neapărat existența unor costuri suplimentare.

Planurile naționale de Educație pentru toți ar trebui să:

- reflecte angajamentele internaționale față de dreptul copiilor cu dizabilități de a fi educați;
- identifice numărul de copii cu dizabilități și să le evalueze nevoile;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

- pună accent pe importanța sprijinului parental și a implicării comunității;
- planifice aspectele principale de furnizare – cum ar fi accesul la clădirile școlilor și elaborarea de planuri de învățământ, metode și materiale didactice care să satisfacă o gamă diversă de nevoi;
- sporească capacitatea, prin extinderea reglementărilor și a programelor de instruire;
- facă disponibile fonduri suficiente;
- efectueze, monitorizeze și evalueze și să îmbunătățească datele calitative și cantitative despre elevi.

Acceptarea în plan teoretic și realizarea treptată a școlii incluzive devine atât o problemă de concepție și decizie politică cât și o chestiune de strategie și acțiune coerentă în plan pedagogic, de organizare și dezvoltare a sistemelor și structurilor de sprijin a educației speciale integrate.

Educația incluzivă – componentă a paradigmei educație pentru toți – proiectează un nou tip de școală: comprehensivă (cuprinzătoare, care nu selectează și nu exclude), care realizează co-educația, care este deschisă, tolerantă, prietenoasă și democratică, care este mai naturală prin eterogenitatea ei.

Școala incluzivă valorizează și include pe toți copiii, adaptându-se ea însăși la diversitatea de cerințe educaționale speciale, la particularitățile de dezvoltare și învățare ale fiecărui copil .

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Un factor important pentru asigurarea succesului incluziunii este abordarea pozitivă a acestui sistem de către toți factorii implicați: cadre didactice, manageri școlari, psihologi, asistenți

sociali, medici, părinți, elevi, întreaga comunitate, care trebuie să fie convingși de beneficiile incluziunii.

Prin utilizarea Bunelor Practici s-a observat că planurile individualizate de educație sunt un instrument folositor pentru copiii cu nevoi speciale de educație care îi ajută să învețe în mod eficient în mediile cele mai puțin restrictive. Elaborate printr-un proces multidisciplinar, acestea identifică nevoile, obiectivele de învățătură, strategiile didactice adecvate și plasările și sprijinul necesare.

Cu ajutorul bunelor practici cadrele didactice pot crea un mediu de învățare optim care va asista copiii la învățare și la atingerea potențialului lor. Tehnologiile de informație și comunicare, inclusiv tehnologiile de asistență, trebuie utilizate oricând este posibil.

Asistenții de educație – cunoscuți și ca asistenți de suport, sau asistenți pentru nevoi speciale – sunt tot mai folosiți în clasele normale. Rolul lor diferă în funcție de mediile diferite, însă principala lor funcție este aceea de a sprijini copiii cu dizabilități ca să participe la clasele normale. Integrarea lor reușită prin bunele practici include o comunicare și o planificare eficientă cu profesorul de la clasă, o înțelegere comună a rolului și responsabilităților lor și o monitorizare continuă a modului în care se oferă suport.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Ca urmare a internalizării a bunelor practici, cadrele didactice se conduc după următoarele principii:

- fiecare elev este capabil să învețe și rostul educației este de a dezvolta potențialul fiecăruia;
- abilitățile copiilor pot fi dezvoltate printr-o instruire individualizată și diferențiată efice;
- inteligența nu este distribuită diferit (unii copii sunt mai inteligenți, alții mai puțin inteligenți), ci există mai multe tipuri de inteligență ce trebuie identificate, dezvoltate și valorizate pentru fiecare copil; rolul educației nu este de a-i selecta pe cei capabili, ci de a dezvolta potențialul fiecărui copil

Bunele practici incluse în programul de formare au redefinit competențele didactice ale învățătorilor/profesorilor, astfel încât aceștia pot valoriza incluziunea în practicile de predare-învățare-evaluare.

Cadrele didactice și-au adaptat procesul de predare-învățare-evaluare la necesitățile și potențialul fiecăruia elev, prin ajustări adecvate și rezonabile, asigurând astfel dreptul fundamental la educație al fiecărui copil,

S-a observat ca aplicarea bunelor practici a condus la un proces de adaptare a metodelor, tehnicilor, mijloacelor de predare și de elaborare și adaptare a materialelor de învățare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

presupune, la modul concret, precum și la identificarea de către cadrele didactice a mijloacelor

specifice prin care actul educațional răspunde cerințelor tuturor copiilor, indiferent de capacitatea de participare a acestora.

Astfel, profesorii din cadrul proiectului DidactForm sunt deschiși să implementeze acele practici inovatoare ca bune practici care au dovedit că au rezultate bune, afirmație susținută de grupul țintă al proiectului DidactForm.

Din analiza chestionarelor aplicate se desprind concluzii conform cărora în cadrul programelor de pregătire în selecția acțiunilor eficiente sunt majoritari factorii de influență legați de dezvoltarea profesională în domeniu (peste 95 %) și de rolul profesorului în modelarea personalității elevilor.

Pornind de la rezultatele din chestionarele analizate, putem menționa o serie de elemente pozitive incluse în exemplele de bune practici relevate de către grupul țintă ca fiind foarte utile:

- învățarea interactivă; negocierea obiectivelor; demonstrația, aplicația și conexiunea inversă; evaluarea continuă ca răspuns al învățării; sprijin pentru elevi și profesori

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

- elevii învață: să asculte; să negocieze; să coopereze; să se exprime prin modalități variate; să însușească roluri și responsabilități; să se cunoască pe ei înșiși, făcând apel la experiența anterioară pe care o compară cu a altora.- procesul de învățare, în general, și în cazul elevilor cu CES, în particular, este mai eficient și mai accesibil, dacă informațiile prezentate sunt demonstrate și aplicate în situații reale din viață, existând și un feedback continuu pe parcurs.

Urmărirea conținuturilor ca exemple de bune practici se împletește permanent cu procesul de învățare. Folosind tehnicile de antrenare utilizate de profesori în discuții și rezolvarea problemelor în comun, prezența specialiștilor în educație în comunitățile defavorizate facilitează, pe de o parte, accesul părinților la informații și consiliere în vederea creșterii calității vieții în familie și îmbunătățirii relației părinte-copil, iar pe de altă parte accesul copilului la o mai bună educație și la integrare socială.

Concluzia aplicării bunelor practici pentru dezvoltare profesională aplicabile în școli defavorizate în cadrul proiectului DidactForm:

- Cadre didactice aplică în mod creativ și inovativ exemplele de bune practici la nivel primar/gimnazial și care generează schimbare/progres școlar la nivelul claselor de elevi cu care lucrează;
- Pachetul de resurse pentru profesori incluse ca exemple de bune practici din cadrul proiectului DidactForm are rolul de a sprijini implementarea școlii incluzive, valorizează mecanismele de autoformare și autodezvoltare ale școlii.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

- Cadre didactice își adaptează demersul didactic creativ la nevoile și interesele elevilor, personalizând predarea, astfel încât fiecare copil să își poată atinge și valorifica propriul potențial;

Întocmit,

Expert dezvoltare profesională,
Edith Mihaela Dobrescu